

Posudek na práci Evy Taubrové *Comic Discourse in Laurence Sterne's Life and Opinions of Tristram Shandy, Gentleman*

Předložená práce je zajímavým pokusem o širší pohled na problematiku komična ve Sterneově románě. K jejím přednostem patří konfrontace moderních teorií komična (Freud, Bergson) s jedním z nejdůležitějších filozofických východisek Sternova pojetí subjektivity v románě, Lockovou teorií asociací, a s romantickým pojetím subjektivity a komična v *Úvodu do estetiky* Jeana Paula (Johanna Paula Richtera), který na Sterna několikrát odkazuje. Zkoumání komična je spojeno s analýzou Sterneových vyprávěcích strategií, při níž autorka celkem produktivně čerpá z dvou důležitých přístupů - Viktora Šklovského a Wolfganga Isera.

Svým zaměřením a strukturou je práce značně ambiciózním projektem, na jehož propracování a dokončení autorce bohužel nezbyl čas. Od Richterovy teorie komična, založené na abstraktním filosofickém protikladu mezi nekonečností idejí rozumu a konečností a omezeností subjektivního vnímání reality, která je z jistého hlediska v rozporu se světem Sterneova románu vycházejícím v lecčem z Lockeova empirismu, by měla práce směřovat k Richterovu pojetí humoru, jež tento protiklad ještě více vyhrocuje směrem k individuálnímu subjektu a jeho neschopnosti uchopit nekonečnost reality. Plánovaným pokračováním, které se bohužel už nerealizovalo, by bylo pochopení problematiky smyslu a humoru vedené Deleuzovou teorií otevřené struktury a její dynamiky (událost).

Nevyřešeným problémem v práci zůstává také propojení jednotlivých teorií komična - Freudovy, Bergsonovy a Richterovy. Zatímco Freuda a Richtera spojuje pojetí smíchu jako reakce na spojení dvou neslučitelných jevů či věcí – tedy otázka vztahů v heterogenní struktuře, u Bergsona je v popředí zájmu spíše problematika časovosti v různém pojetí opakování vztaženému ke kauzalitě. Propojením těchto teorií by teprve vznikl metodologický přístup umožňující důkladnou analýzu Sterneovy komiky a důsledné její propojení s rozбором vyprávěcích strategií. Propojení by vedlo k interpretaci pojetí digresí a přerušení ve Sterneově románě nejen jako záležitosti vyprávěcí strategie, ale jako způsobu humorného uchopení časovosti, které ale nevede, jako v teorii Jeana Paula, ke zdůraznění nicoty, ale spíše komplikovanosti reality i jejího subjektivního vnímání.

Vedle četných drobných formálních vad (překlepů, jazykových chyb i nedůsledné úpravy poznámek), lze práci vytknout několik dílčích obsahových nedostatků. Předně je to určitá difuznost jednotlivých analýz, které se zaměřují buď převážně na problémy vyprávěcí perspektivy (např. podkapitola 2.3.1 *The Narrative Now*), nebo naopak na problematiku komična jako principu reprezentace (následující podkapitola 2.3.2. *The Comic Body in Tristram Shandy*). Dále je to nedostatečná reflexe takových metafor jako stroje ve Sterneově románě, kde není důležitý (podobně jako u „hobby-horse“) protiklad mechanismu a organismu (kauzálně nebo naopak teleologicky organizované uzavřené struktury), nýbrž spíše koncepce otevřené, dynamické struktury. Text románu je tedy bližší Deleuzeovu pojetí „literárního stroje“ (což ukazuje citace na s. 28 a její výklad na s. 29) než gramofonu s jehlou přeskakující z jedné drážky do druhé. Konečně je to velmi malá pozornost věnovaná v závěru hlavnímu tématu práce, teorii komiky a specifické povahy komiky v románě, zejména její odlišnosti od schémat, vyvozených z filosofických koncepcí (Locke, Richter a zčásti i Bergson). Proto práce působí, jak jsem již uvedl spíše jako nástin či teze velmi náročné monografie, která by však musela velmi výrazně překročit úroveň diplomové práce a požadavky na ni kladené.

Přes tyto nedostatky doporučuji práci k obhajobě a navrhuji hodnotit buď velmi dobře, nebo výborně, podle úrovně obhajoby.

V Praze, 23. května 2011

prof. PhDr. Martin Procházka, CSc.,
vedoucí práce